

Załącznik nr 2 do statutu
Zasadniczej Szkoły Zawodowej Specjalnej Nr 3
w Sokółce

PROGRAM PROFILAKTYKI

Rozdział 1

TERMIN „PROFILAKTYKA”

§1.

Termin „profilaktyka” jest jednym ze sposobów reagowania na rozmaite zjawiska społeczne, które są oceniane jako szkodliwe i niepożądane. Termin ten służy jako określenie różnych działań od wychowawczych poprzez terapeutyczne aż po rekreacyjne. W definicjach słownikowych i encyklopedycznych słowo profilaktyka oznacza :

- zapobiegawczy, uprzedzający, zaś profilaktyka jest definiowana jako zespół środków stosowanych w celu zapobiegania chorobom czy też jako zapobieganie niekorzystnym zjawiskom (wypadkom, przestępczości, narkomanii i innym zachowaniom ryzykownym).

Aktualnie profilaktyka obejmuje zarówno działania zmierzające do eliminacji lub redukcji czynników ryzyka, ale też wzmacniania czynników hamujących (tj. np. samooceny, która zwiększa odporność na działanie czynników ryzyka).

Rozdział 2

PROGRAM PROFILAKTYKI SZKOŁY

§2.

1. Adresatem szkolnego programu profilaktyki są :
 - uczniowie naszej szkoły;
 - rodzice uczniów naszej szkoły;
 - nauczyciele i inni pracownicy naszej szkoły;
2. **Celem głównym** szkolnego programu profilaktyki jest zdrowie psychofizyczne uczniów.
3. **Cele szczegółowe** profilaktyki szkolnej:
 - zapobieganie powstawaniu wśród młodzieży niekorzystnych problemów społecznych;
 - propagowanie zdrowego trybu życia;
 - zwiększenie poczucia własnej wartości;
 - wykształcenie umiejętności różnicowania emocji;
 - umiejętności zachowania się w określonych sytuacjach;
 - umiejętności radzenia sobie ze stresem;
 - zwiększenie umiejętności radzenia sobie z presją grupy;
 - zwiększenie wzajemnego zaufania w grupie rówieśników;
 - wdrażanie do samodzielności i właściwego dokonywana wyboru.

Rozdział 3

POZIOMY PROFILAKTYKI I STRATEGIE

§3.

1. Odpowiednio do stopnia ryzyka profilaktyka prowadzona jest na trzech poziomach:
 - 1) **profilaktyka pierwszorzędowa**- dotyczy populacji nie zdiagnozowanej czyli jest adresowana do wszystkich uczniów. Ma dwa cele - promocję zdrowego trybu życia i opóźnienie wieku inicjacji zachowań ryzykownych (hasło „poczekaj do dorosłości”). Terenem działań profilaktycznych jest nasza szkoła. Realizatorami są nauczyciele wspierani przez pedagoga, zespół wychowawczy i profilaktyczny.
 - 2) **profilaktyka drugorzędowa**- adresowana do populacji zdiagnozowanej. Wychowawca klasy może przeprowadzić wstępną diagnozę osób zagrożonych np. alkoholizmem bądź innymi zachowaniami ryzykownymi. Celem działań jest ograniczenie głębokości i czasu trwania dysfunkcji , umożliwienie wycofania się z zachowań ryzykownych (hasło „wycofaj

- się”). Realizatorzy - przeszkoleni realizatorzy programów profilaktycznych, poradnictwo rodzinne i indywidualne, socjoterapia.
- 3) **profilaktyka trzeciorzędowa** - dotyczy grup wysokiego ryzyka. Ma ona na celu przeciwdziałanie pogłębianiu się procesu chorobowego i degradacji społecznej oraz umożliwienie powrotu do normalnego życia w społeczeństwie. Realizatorami są wyspecjalizowane ośrodki zewnętrzne np. MONAR, MOKiT, lekarz. Na tym poziomie możliwości szkoły są ograniczone. Praca szkoły ma polegać na skierowaniu zdiagnozowanego ucznia do specjalisty.
2. Stosowane strategie profilaktyczne:
- 1) **strategia informacyjna** - celem jej jest dostarczenie adekwatnych informacji na temat zachowań ryzykownych i tym samym umożliwienie dokonywania racjonalnego wyboru. Założeniem tej strategii jest przekonanie, że podejmowanie zachowań ryzykownych wynika z braku wiedzy.
 - 2) **strategia edukacyjna** - jej celem jest pomoc w rozwijaniu ważnych umiejętności psychologicznych i społecznych (np. umiejętność nawiązywania kontaktów z ludźmi, radzenia sobie ze stresem, rozwiązywania konfliktów itp.). U podstaw tej strategii leży przekonanie, że ludzie nawet dysponujący odpowiednią wiedzą podejmują zachowania ryzykowne z powodu braku wielu umiejętności niezbędnych w życiu społecznym .
 - 3) **strategia alternatyw** - celem tej strategii jest pomoc w zaspokojeniu ważnych potrzeb (np. sukcesu, akceptacji, przynależności) oraz osiąganie satysfakcji życiowej przez stwarzanie możliwości zaangażowania się w działalność pozytywną (np. zajęcia pozalekcyjne, artystyczne, społeczne, sportowe, działalność charytatywna itp.). U podstaw tej strategii leży przekonanie, że młodzież zaspokajając ważne potrzeby psychiczne w sposób pozytywny nie będzie sięgać do zachowań ryzykownych.
 - 4) **strategia interwencyjna** - dotyczy profilaktyki drugo lub trzeciorzędowej. Polega na interweniowaniu, kierowaniu do specjalisty, wzmacnianiu motywacji do leczenia osoby przejawiającej zachowania ryzykowne.
 - 5) **strategia zmniejszania szkód** - profilaktyka trzeciorzędowa . Adresatem tych działań są grupy najwyższego ryzyka (np. narkomani, alkoholicy, z długim stażem), którzy nie chcą lub nie mogą wycofać się z założeń ryzykownych. Forma pomocy- terapia w wyspecjalizowanych ośrodkach.

Rozdział 4

NAJWAŻNIEJSZE DZIAŁANIA SZKOŁY

§4.

1. Najważniejsze działania szkoły to:

- 1) stwarzanie przyjaznego klimatu (np. dobra komunikacja, osobowe relacje pomiędzy nauczycielami i uczniami, udzielanie emocjonalnego wsparcia młodzieży w trudnych sytuacjach).
- 2) nauczyciele stwarzający pozytywne wzorce (np. niepijący, niepalący, z dużą dozą empatii).
- 3) wypracowanie wspólnej polityki ośrodka wobec palenia papierosów, picia alkoholu, odurzania się narkotykami oraz konsekwentne jej wdrażanie, zasad postępowania z uczniami używającymi środków psychotropowych.
- 4) budowanie dobrej współpracy z rodzicami i pozyskiwanie ich jako sojuszników działań wychowawczych oraz profilaktycznych prowadzonych przez nauczycieli.
- 5) pomoc uczniom mającym trudności w nauce.
- 6) wczesne rozpoznawanie uczniów z grup ryzyka i kierowanie ich do pedagoga w celu przeprowadzenia wstępnej diagnozy.

- 7) kierowanie uczniów zagrożonych - w porozumieniu z rodzicami - do ośrodków psychologiczno-pedagogicznych.
 - 8) udostępnianie rodzicom i uczniom informacji o specjalistycznej pomocy poza ośrodkiem (np. placówki służby zdrowia i organizacji pozarządowych).
 - 9) szkolenie kadry pedagogicznej w zakresie profilaktyki zagrożeń oraz umiejętności wychowawczych.
 - 10) umożliwienie młodzieży zaspokojenia potrzeby aktywności i rozwoju poprzez pozytywną działalność (zajęcia pozalekcyjne, turystyka, praca charytatywna).
 - 11) współpraca z samorządem lokalnym w sprawie dostępności pomocy psychospołecznej i prawnej, realizacji edukacyjnych programów profilaktycznych oraz podejmowania interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących ochrony młodzieży przed demoralizacją.
2. Współpraca z rodzicami:
 - 1) edukacja rodziców z zakresu zagrożeń wieku dorastania (np. warsztaty komunikacji, umiejętności wychowawczych, rozwiązywania konfliktów, różne formy wsparcia dla rodziców.)
 - 2) nawiązywanie współpracy nauczyciel - rodzic; wspólne diagnozowanie sytuacji ucznia, ustalanie programu działania, mediacje, interwencje kryzysowe, kierowanie ucznia lub/i rodzica do pedagoga szkolnego lub innych zewnętrznych instytucji pomagających.
 3. Rola nauczycieli:
 - 1) promocja zdrowego stylu życia: kształtowanie nawyków kulturalnego spędzania wolnego czasu, odpoczynku, nauki, odżywiania, pozytywnej aktywności.
 - 2) nauczyciel powinien być wzorem dla ucznia.
 - 3) podnoszenie umiejętności psychologicznych uczniów tj. poczucia własnej wartości, umiejętności komunikacyjnych, radzenia sobie ze stresem, opierania się presji grupy, nawiązywania kontaktów z ludźmi, rozwiązywania konfliktów. Zadania te są realizowane na godzinach wychowawczych oraz w procesie edukacyjnym i wychowawczym.
 - 4) budowanie dobrej współpracy z rodzicami, pedagogiem i innymi, specjalistycznymi ośrodkami pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
 - 5) wstępne rozpoznanie uczniów z grup ryzyka, zauważanie problemów i nieprawidłowości, poinformowanie o zauważonych nieprawidłowościach pedagoga szkolnego i wspólne wypracowanie dalszego sposobu postępowania uwzględniającego rodziców ucznia.

Rozdział 5

REALIZATORZY PROGRAMU, FORMY ODDZIAŁYWAŃ, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE

§5.

1. **Realizatorzy programu:**
dyrektor szkoły, nauczyciele i wychowawcy internatu, specjaliści z różnych dziedzin psychologiczno- pedagogicznych, policjanci, lekarze specjaliści, kuratorzy sądowi, pielęgniarka ośrodka .
2. **Formy oddziaływań :**
planowane zajęcia warsztatowe z uczniami , zebrania rodziców połączone z zajęciami wykładowymi, tematyczne szkolenia rad pedagogicznych .
3. **Osoby odpowiedzialne za realizację programu profilaktyki :**
dyrektor szkoły , wychowawcy klas , opiekunowie organizacji i kół , pedagog szkolny .

Rozdział 6

ZAGADNIENIA REALIZOWANE Z ZAKRESU PROFILAKTYKI

§6.

1. Przeciwdziałanie wulgaryzmem, brakowi kultury osobistej:

Cel ogólny: kształtowanie kultury osobistej młodzieży naszej szkoły, umiejętności właściwego zachowania się w miejscach publicznych, w obecności nauczycieli, osób starszych, osób odmiennej płci, w różnych sytuacjach.

Cele szczegółowe	Zadania	Formy realizacji – adresat treści	Poziom i strategia profilaktyki	Współ - praca	Odpowiedzialni	Termin
Troska o kulturę języka kształtowanie świadomości związku między kulturą osobistą a wartością człowieka	-Przeciwdziałanie zjawisku upowszechniania się wulgaryzmów jako sposobu komunikacji międzypersonalnej. -Eliminacja wulgarnego słownictwa z powszechnego użycia w szkole. -Przeciwstawienie się zjawiskom chamstwa wśród młodzieży i destrukcji tych zjawisk. -Eliminacja zjawiska bezkarności za tego typu zachowania.	Uświadomienie problemu uczniom i rodzicom. Rozmowy indywidualne. Reakcja nauczycieli i pracowników szkoły wobec wulgaryzmów.	Informacyjny		Dyrektor, Wychowawcy, Nauczyciele, Pracownicy obsługi	Cały rok

2. Wagary:

Cel ogólny: kształtowanie poczucia odpowiedzialności i dyscypliny wobec obowiązków w szkole i w przyszłej pracy zawodowej. Eliminacja postawy ucieczki jako sposobu reagowania na trudności i problemy życiowe.

Cele szczegółowe	Zadania	Formy realizacji - adresat treści	Poziom i strategia profilaktyki	Współ - praca	Odpowiedzialni	Termin
Poprawa frekwencji na lekcjach	-Uświadomienie rodzicom skali problemu w odniesieniu do uczniów wagarujących -Uświadomienie uczniom braku korzyści z powodu ucieczki z prac kontrolnych, pojedynczych lekcji, praktyk	Wzmocnienie nadzoru nad uczniami opuszczającymi zajęcia, konsekwentne rozliczanie nieobecności i wyciąganie konsekwencji poprzez oceny z zachowania, natychmiastowa reakcja na opuszczanie pojedynczych lekcji, praktyk	Zapobiegawczy	Dyrektor N-ciele Rodzice Policja	Wychowawcy klas i internatu , N-ciele przedmiotów	Cały rok

3.Brak zainteresowania nauką:

Cel ogólny: uświadomienie uczniom, że uczenie się jest istotą życia człowieka.

Cele szczegółowe	Zadania	Formy realizacji - adresat treści	Poziom i strategia profilaktyki	Współ-praca	Odpowiedzialni	Termin
Rozpoznawanie przedmiotów lub ich partii , które wymagają różnych metod zaciekawienia uczniów i ich zastosowanie . Przygotowanie do życia w społeczeństwie informatycznym	-Dostosowanie wymagań do poziomu uczniów . Zastosowanie wewnątrzszkolnego systemu oceniania. -Motywacja uczniów do samodzielności i wykorzystania zainteresowań , podniesienie umiejętności wykorzystania komputerów jako pomocy w nauce .	Eliminacja destrukcyjnego wpływu rówieśników w klasie , zróżnicowane metody nauczania , dostosowane do różnego poziomu uczniów . Podnoszenie kwalifikacji nauczycieli .	Zapobiegawczy , korekcyjny		Nauczyciele Wychowawcy Rodzice	Cały rok

4.Spożywanie alkoholu:

Cel ogólny: zapoznanie z mechanizmami powstawania zagrożenia nałogiem oraz etapami dochodzenia do alkoholizmu, promowanie zdrowego stylu życia i obyczajowości bezalkoholowej.

Cele szczegółowe	Zadania	Formy realizacji - adresat treści	Poziom i strategia profilaktyki	Współ-praca	Odpowiedzialni	Termin
Uczniowie, rodzice i nauczyciele posiadają uporządkowane wiadomości o skutkach picia alkoholu i zagrożeniu alkoholizmem	-Uporządkowanie i poszerzenie wiadomości na temat , doboru treści dostosowany do możliwości percepcyjnych uczniów -Zapoznanie rodziców z mechanizmem powstawania uzależnień -Wyposażenie n-cieli w aktualne wiadomości na temat mechanizmu uzależnień -Pogłębione uświadamianie młodzieży o szkodliwości działania alkoholu, wyposażenie w umiejętność skutecznego odmawiania picia, wyrabianie umiejętności właściwego doboru grupy rówieśniczej zgodnie z wartościami moralnymi ucznia.	Pogadanki, prelekcje, projekcja filmów godziny do dyspozycji wychowawcy lub warsztaty z zastosowaniem odpowiedniego programu Karamie uczniów spożywających alkohol zgodnie ze statutem szkoły i szkolną interwencją profilaktyczną-procedura postępowania w sytuacjach kryzysowych	Zapobiegawczy	Terapeuci Pedagog Szkolny Policja	j.w	Cały rok

5. Zazywanie środków psychoaktywnych, odurzających i narkotyków:

Cel ogólny: eliminacja destrukcyjnych wpływów subkultur młodzieżowych, promocja zdrowego stylu życia, niedopuszczanie do penetracji szkoły przez dealerów narkotykowych.

Cele szczegółowe	Zadania	Formy realizacji - adresat treści	Poziom i strategia profilaktyki	Współ-praca	Odpowiedzialni	Termin
<p>Rozpoznawanie zachowań wskazujących na wpływ w/w środków.</p> <p>Uświadamianie młodzieży i rodzicom nieodwracalnych skutków nawet jednorazowego zażycia w/w środków.</p> <p>Uświadamienie zagrożenia wirusem HIV oraz innymi chorobami w środowiskach osób zażywających narkotyki.</p>	<p>-Zapobieganie zjawisku zazywania środków psychoaktywnych i narkotyków przez uczniów w szkole i poza szkołą</p> <p>-Wyposażenie nauczycieli i rodziców w wiedzę na temat środków odurzających oraz mechanizmów uzależnień</p> <p>-Umiejętność dostrzegania przez nauczycieli i rodziców problemu uzależnień wśród młodzieży</p> <p>- Prowadzenie profilaktyki uzależnień w swojej klasie i grupie wychowawczej</p> <p>-Uświadamianie negatywnych skutków oddziaływania środków odurzających, eliminacja takich zachowań z rzeczywistości szkoły w razie ich wystąpienia</p> <p>- Wyposażenie uczniów w wiedzę i umiejętności z zakresu asertywności</p> <p>- Przygotowanie rodziców do obserwacji własnego środowiska pod kątem nieprawidłowych zachowań sprzyjających powstawaniu uzależnień</p>	<p>Samokształcenie nauczycieli w oparciu o literaturę i inne źródła informacji, szkolenie rad pedagogicznych.</p> <p>Pogadanki, prelekcje, projekcja filmów w czasie lekcji wychowawczych.</p> <p>Zebrania rodziców połączone z pogadankami.</p> <p>Rozmowy indywidualne, prowadzenie obserwacji diagnozujących.</p> <p>Uczniowie Rodzice Nauczyciele</p>	<p>Zapobiegawcza</p>	<p>ZOZ Policja SANEPID Specjaliści z ośrodków wspierających działania wychowawcze szkoły</p>	<p>Dyrektor szkoły Wychowawcy klas i nauczyciele szkoły, Wychowawcy internatycznych Pedagog szkolny</p>	<p>Cały rok</p>

6. Agresja , akty przemocy

Cel ogólny: poznanie mechanizmów zachowań agresywnych, eliminacja tych zachowań, uczenie się prawidłowych reakcji na zachowania agresywne.

Cele szczegółowe	Zadania	Formy realizacji -adresat treści	Poziom i strategia profilaktyki	Współ -praca	Odpowiedzialni	Termin
<p>Szkoła rozpoznaje sygnały przemocy i agresji, stawia wstępną diagnozę potrzeb indywidual – nych</p> <p>Wychowawcy wyposażają potencjalne ofiary przemocy w niezbędne umiejętności obrony własnej</p>	<p>- zapoznanie rodziców i nauczycieli z mechanizmami powstawania przemocy i agresji – istotne różnice, rodzaje przemocy i agresji,</p> <p>- rozpoznawanie potrzeb młodzieży w związku ze stosowaniem przemocy w rodzinach i wśród rówieśników,</p> <p>- uporządkowanie wiedzy o przemocy i agresji,</p> <p>- przemoc wśród rówieśników – sposoby przeciwdziałania;</p> <p>- co rodzice powinni wiedzieć o przemocy?- przeciwdziałanie przemocy stosowanej przez współmałżonka i przez ludzi dorosłych,</p> <p>- rozpoznawanie zachowań agresywnych u siebie, rówieśników i u innych ludzi,</p> <p>- proponowanie alternatywnych rozwiązań w kontaktach rówieśniczych i z innymi osobami w celu eliminowania zachowań agresywnych,</p> <p>- co rodzice powinni wiedzieć o przeciwdziałaniu zachowaniom agresywnym u siebie i u dzieci? – wspieranie pozytywnych zachowań,</p> <p>- psychologiczne aspekty zachowań agresywnych – szkolenie nauczycieli.</p>	<p>Zebranie rodziców połączone z prelekcją, szkolenie rad pedagogicz – nych.</p> <p>Dyżury.</p> <p>Rozmowy indywidualne, prowadzenie obserwacji diagnozujących.</p> <p>Nauczyciele, Rodzice Uczniowie.</p>	<p>Informacyjna, edukacyjna, alternatywna</p>	<p>Poradnie specjalistyczne</p> <p>Policja</p> <p>Specjaliści z ośrodków wspierających działania wychowawcze</p>	<p>Dyrektor</p> <p>Wychowawcy - cy klas i nauczyciele szkoły,</p> <p>Wychowawcy internatu</p> <p>Pedagog szkolny</p>	<p>Zgodnie z plan. wych szk.</p>

7.Zachowania przestępcze: kradzieże, wymuszenia:

Cel ogólny: eliminacja zjawisk patologicznych z życia szkoły.

Cele szczegółowe	Zadania	Formy realizacji – adresat treści	Poziom i strategia profilaktyki	Współ-praca	Odpowiedzialni	Termin
Wyposażenie potencjalnych ofiar przemocy w niezbędne umiejętności obrony własnej. Kształtowanie poczucia troski o własne mienie. Przeciwdziałanie skutkom zastraszania.	Właściwa reakcja na sygnały ze strony uczniów i rodziców na sytuacje patologiczne. Reakcja nauczycieli i personelu szkoły na obecność osób postronnych w szkole. Skuteczna pomoc ofiarom przestępstw.	Eliminacja negatywnych wpływów osób zagrażających normalnemu życiu szkoły. Zapobieganie kradzieżom przez zabezpieczenie mienia. Lekcje wychowawcze, uświadomienie zagrożeń. Dyżury. Uczniowie, rodzice, nauczyciele.	Prewencyjny	Policja Kuratorzy sądowi Samo – rząd uczn.	j.w.	Cały rok

8.Akty wandalizmu, dewastacja wyposażenia i obiektów na terenie szkoły:

Cel ogólny: eliminacja zjawisk patologicznych z życia szkoły.

Cele szczegółowe	Zadania	Formy realizacji – adresat treści	Poziom i strategia profilaktyki	Współ-praca	Odpowiedzialni	Termin
Kształtowanie postawy poszanowania mienia szkoły, troska o jego zachowanie.	Włączenie uczniów do działań na rzecz poszanowania mienia.	Odpowiedzial. materialna uczniów za zniszczone mienie.	Prewencyjny	Samo-rząd szk. Rada Rodzic.	j.w.	Cały rok

9.Przedwczesna inicjacja seksualna:

Cel ogólny: wychowanie do odpowiedzialnego rodzicielstwa.

Cele szczegółowe	Zadania	Formy realizacji – adresat treści	Poziom i strategia profilaktyki	Współ-praca	Odpowiedzialni	Termin
Kształtowanie postawy odpowiedzialnej miłości. integracja seksualna	Świadome przeciwstawienie się działalności osób i środowisk promujących nieskrępowaną swobodę seksualną.	Realizacja elementów programu wychowania do życia w rodzinie, dostosowanych do poziomu wychowanków szkoły.	Prewencyjny	Kościół Poradnia Psych.- Ped.	j.w. Katecheci	j.w.